

Z českých mlýnů

HUMORSKY KARLA TŮMY.

Nahánka s čamarou.

"Doskočíš k Vitáskovi, rozumíš? A řekneš mu: jestli tady za hodinu tu čamaru nemám, že si ji může nechat, ale potom že si už taky do smrti nedám od něho nic šít, rozumíš?"

Prášek jen mrk, pošoup čepici a již letěl, ale prozatím jen okolo rohu za—humna; tam pak pikulík za větrem vytáh z kapsy zbytek užmoulaného doutníku, vulgo 'slavíka' čili po sprostě 'bačko', z podšívky u vesty vyšťoural pracně sirku a zapaloval si. Bafne jednou, bafne udatně dvakrát, třikrát — již se dáva do kroku, však tu máš: mršina mu shasla. Šťourá se po nové sirce, nic naplat, bačko jako houžev, ne a ne hofet. Poldík celý dišperát. Tak se těšil, jak si cestou panský zabafčí, jak se mu to bude sekácky s doutníkem vyšlapovat a tu máš... Znovu se zastavuje za humny a znovu se dá do prohlédávání kapses po nějaké té sirce.

"Což, chceš ohně?" ozve se tu pojednou ze zahrady za plotem hlas.

Poldík pozvednuv oči, spatří k nemalé své radosti známou oholelou tvář prvního milovníka meškající zde právě kočující divadelní společnosti.

"Ah pan Malinský" — cení se prášek, "kdybyste byl tak dobrotniv..." Herec mu vesele podává přes plot svůj hofící doutník a vyzptává se Poldíka, kam tak záhy z rána.

"Eh, tuhle do Habrové," odpovídá ochotně prášek, zkoušeje svého 'slavíka' napálit, 'ke krejčímu pro čamaru, uf, uf, ale ne pro mne, abyste myslil, uf, uf, zatrolený doutník! nýbrž pro pana otce; chystá se právě na slavnost do Plzně, už jen vyrazit, uf, uf, a krejčí mu ji nenese..."

"Ale kluku paličatá!" rozkřikne se náhle pan Malinský — jako by za plotem někdo stál, "co mi bereš můj doutník do své huby?"

"Ah, či tak", Poldá se smíchem — "no, odpusťte, já aby vám to neshaslo! Ne, ještě neshaslo!" a rozkuřuje cizí doutník o sto šest.

Nuž, co si na takové vykutálené práškovské čepici vzít, zvláště když je člověk za plotem?

"Teď si ho už strako nech," směje se náš chudák herec, "ale kuř ho nábožně, je to oronzonáres!"

Poldík div radostí neposkočil. "Uctivě děkan s kaplanem!" zavěsnil poroučuje se a nyní se mu to teprv vykračovalo. Jáčku—oronzonáres! Celou cestou si to slovo opakoval, aby je nezapoměl a měl se v šalandě čím chlubit. Řekněte také, lidé spravedliví: kouřil kdy který prášek na světě oronzonáres?

Zatím ale přeshlapoval pan otec Rambousek netrpělivě po čeledníku, koukaje co chvíli na hodiny. Byl už celý svátečně ustrojen, oholen a vymydlen, také panímáma už v plné parádě, jen si klobouk nasadit — a ten nešťastný krejčí nenese tu objednanou čamaru!

"Jestli pak to stojí za zlost?" vzdychá panímáma. "Máme půl desáté, za hodinu jede vlak; na stanici máme dobrou půl hodiny a ten nimra nejde."

"Eh, za čtvrt hodiny jsem tam, o to by nebylo, ale ta nejistota, ta je k vzteku! Čertovi femesiníci, jeden jako druhý, všechny pod kola hodit!" durčil se pan otec, vyhlížeje z okna.

"Povídám ti, starej, nech čamaru čamaru, vezmi si obyčejný sváteční kabát a pojďme! Máme co klusat."

"Když bych ale přece jen se tam rád ukázal v čamaře, už k vůli těm Němcům pleznickým, aby měli více pišky."

"Že by ti za to stáli!" namítala opět mlynářka, jsouc celá jako na trní. "Zmeškáme vlak a budeš mít pišku ty!"

"No ještě 10 minut čekám, ale není-li tu do té chvíle, at' se těší ten hnidopich, já ho naučím pro podruhé dostat slovu!"

Minulo 10, 15, 20 minut, než o Poldíkovi, o Vitáskovi a hlavní věc: o čamaře nebylo ani památky!

"No konec a dost!" rozkřikl se nyní pan otec pozvednuv klobouk a hůl, (kabát byl již v posledních 5 minutách oblekl) — i hrnul se ze dveří jako by mu nad hlavou hořel strop. V předstíni mu ještě Tonička, 17leté to veselé jeho poupátko, chtěla dát jako obyčejně na ústa hubinku; ale náš rozlobený papínek se jí vyškubal: "Nechej mne, není času; ale tomu ničemovi, tomu Vitáskovi, hoď tu čamaru na hlavu až ji přinese a vícekrát at' mi na oči nejde!"

"Dobře tatínku!" švitořila Tonička, "povím, ale" — a hubičku dostal pan otec Rambousek na cestu přec.

Punkto půl hodiny na to byl tu Vitásek s čamarou.

"Vy jste to pěkně spravili! Tatínek se na vás zlobí; ani na oči mu nemáte přijít a čamaru od vás nechce," vítala jej skoro opravdově Tonička.

Než, povedené krejčísko bylo na podobná vítáníčka již tuze dávno zvyklé: "Ale, pro pána krále! pan otec už pryč? Vždyť běžím tu minutu jako s keserem, jak pro mne prášek přišel!"

Na to následovalo půldruhé kopy omluv, proč nemož dostát slovu a nepřines čamaru již včera večer: pozamentýr nebyl se šňurami hotov, tovaryši se sbíral na pravé ruce palec atd., slovem, za 5 minut byla Tonička přesvědčena, že je ubohý Vitásek nevinný a proto ho nevyhodila i s čamarou, nýbrž naopak přijala jí a slíbila tatínka už nějak udobřit, jak se zejtra z Plzně vrátí. Ano, do zejťka byla samojedinou paní ve mlýně. Do té chvíle jí ani nenapadlo, jak se do té úlohy obouti má. Inu jak! Dopolodně stráví v kuchyni, pak dá chase oběd, potom si usedne s nějakým čtením do zahrádky, uvaří svačinu, nasype drábeži, dohlédne do chléva při dojení, ale jak ten dlouhý večer samotně strávit?

Přiklonila hlavičku na okno a přemýšlela, jen že ne dlouho; neboť ejhle, ulic se blíží šviháckým krokem, v bílých spodcích a sametovém kabátci — fešácký první milovanský zdejší herec Malinský a mířil patrně k mlýnu. Mžikem odskočila Tonička od okna a zapýřila se až po offinku. Proč to?

Počala chvatně urovnávat a uklízet ve světnici, ač bylo vše uklizeno a čtila dobře, jak jí srdce tlouče, když to zaklepal na dveře. "Dále!" vypravila ze sebe stísněným hláskem panenské ostýchavosti a pan Malinský dvorně se ukláněje stál před ní.

"Spanilomyslná slečinko, rače prominouti smělému prosebníku" — deklamoval, "ale neprosím za sebe, prosím za umění, prosím za věc. Dáváme dnes vlasteneckou, krásnou veselohru k popukání. Já v ní hraju hlavní úlohu Jaroslava, českého studenta a k tomu konci osměluju se" — zde udělal uměleckou pauzu a Tonička hádala, že jde o pozvání k dnešnímu večeru; ale nešlo to: "osměluju se," pokračoval s neodolatelným hlasem prvního milovníka, "požádání vás vroucně: zapůjčte mi na dnešní večer páneč otcovu čamaru."

Tonička zůstala jako by do ní uhořelo. Sbírala mysl, hledala slova výmluvy, ale Malinský jí ne-

dal času; vzav ji za ruku, pokračoval: "Raďte být zcela bez starosti; já vím, že jí pan otec neměl posud ani na sobě, že jí teprv před chvílí dostal, já vím ale též, že se nevrátí až zítra poledním vlakem a proto jsem bezpečně, že mi neodpřete, že mne neoslyšíte!" A pohledl na ni takovým pohledem, že jí šla hlava kolem.

"Ale vždyť vám snad nepadne?" byla jediná správná námitka, která jí v té chvíli rozpaků napadla.

"Oh padne, výborně mi padne, já ji už zkusil!" odzbrojil ji Malinský v tu chvíli, vypravuje, jak běžel Vitásek s čamarou kolem zahrady, v níž on se své úloze učil, jak se mu svým mistrným dílem pochlubil a jak on nemohl odolet, aby čamaru na sobě nezkusil. Co si chuděrka počít měla? Vyndala čamaru z almary a ještě slíbila, že přijde večer do divadla. Tisícekrát díky, polibení ručky, dvorná poklona a vítěz Malinský uháněl se svou kořistí od zapýřené, omámené Toničky. Chvilkami jí to sice zavrtalo mozečkem, že snad přece neměla tu čamaru půjčovat na divadlo, ale což, tatínek nezví a "čeho oči nevidí, srdce nebolí."

Přes oběd už byla úplně klidná, ano těšila se na dnešní večer a na toho fešného Jaroslava v tatínkově čamaře snad více, než si přiznati troufala. S Hálkovými písničkami 'V přírodě' a s rozdělanou punčoškou usedla na odpůldne do besídky, aby tam četla a pletla, anebo vlastně někam myslila a zase nemyslela na nic. Mohlo jít na čtvrtou hodinu, když jí z toho sladkého polosnění vyrušily povědomé kroky za zahrádkou a hned na to ještě povědomější zakašlání. "Co to?" vyskočil jakoby jí vosa píchla, pohlédne z besídky ven na cestu a div nezdfvění.

Nebesa! tatínek s maminkou se vrací. Za chvílenku věděla zase všechno. Zmeškali šťastně vlak, nu a když už byli tak na cestě, zašli si k strýčkovi do nedalekých Semenice, tam je pozvali na oběd a teď se vrací a Semeničtí přijdou večer do divadla.

"Nu a co ten krejčí?" otázal se pojednou otec, přepadnuv z veselosti zase do přísného tonu.

"Nebyli jste snad ani ještě na stanici, když se přihnal, prose tisícekrát za odpuštění, že mu pozamentýr nenes šňůry."

"Nu a čamaru?"

"Přines," koktá Tonička, "ale já mu ji vrátila."

"A byla pěkná!" vyzvídala panímáma.

"Ah tuze krásná maminko, až se srdce směje!"

"No tak jsi jí přece nepotřebovala vracet!" mínila panímáma.

"Vždyť tak tatínek poručil. Ale Vitásek je tu sní zejtra zas, o to se nebojte."

"Kdo pak se bojí," zabručel pan otec do vousů, "ale dostane co proto!"

Teprv když pan otec vyšel ze světnice, naše ubohá Tonča dodala si srdce a otázala se nesměle maminky, půjde-li tatínek dnes večer také do divadla?

"Inu to víš, že půjde, holečku; jak by nešel, když přijdou Semeničtí. Půjdem všichni."

"Ale když hrajou dnes takovou hloupost, maminko!"

"A co?"

"Eh takovou frašku 'Dejte mi čamaru!'"

"I to' bude zrovna něco pro zasmání: to se zrovna dnes dobře hodí, když byla s tou čamarou taková nahánka."

Šťěstí, že si panímáma, odstrojujíc se, sundavala hedvábné šaty přes hlavu a nepostřehla ten úzkostný výraz na tváři Tončině. — "Teprv bude pěkná nahánka," pomyslí si vzdechouc, chudinka i spěchala, aby se dostala na vzhuch nebo jí šla hlava kolem. Co teď? Přiznat se, že — ne, pro živý svět

ne! To by dělal tatínek pěkně dlo. Poslat k Malinskému pro čamaru? Co by si o ní pomyslíl? — Aby takhle tatínek mluvil po divadle s Malinským a ten něco profek. Anebo — panenka svato-horská! aby dokonce sešel se v divadle s Vitáskem! Div z toho nezřízeného zmatku nedostávala závrat. Praha mohla v tu chvíli kolem jeti, ona by se jí nebyla ani všimla: tak byla zabrána ve svou trampotu. Konečně se to přece v té zčeřené hlavice počalo rovnat a tišit. Už to má! Poldík je kapitální klučina; uličník sice první třídy, ale dobrá duše a čiperná čepice. Za šesták mlčí jako kapr a za dva šestáky udělá člověku všechno.

"Poldo pojď sem!" kývla na práška a začala se mu svěřovat. Nejdřív vyvaloval oči, pootvíral ústa a poslouchal čtyřma ušima. Pak se mu začala papula šfít, až se kluk počal té švandě řebat jako nezavřený: "Nic se nestarejte slečinko," mrkal, šroubuje do vesty dvoušesták, "za malou hodinku je všechno v rychtiku!" A již fičel do městečka jako by mu paty terpentýnem namazal.

Tonička ale pohlížela za ním těma svýma modrýma očkama tak že by se to nedalo ani olejovými barvami vymalovat, neřku inkoustem vypsat. Nechme ji doufat a pusťme se raději za našim Poldou: máme širku co dohánět, neboť už vjíždí do hospody, ba už vklouzl do pokoje Malinského, který sice ještě neumí docela dobře úlohu, ale již pro svůj vavřín vlastnoručně špatnými klíšťkami pálí kadrny.

"Páne Malinský," spouští udýchaný prášek, "to je vám krejčarová komedie: pan otec je doma a schání se po čamaře! Legrace, co?"

Malinský se zarazil a nechal pálení kučer. "Co pravíš? Starý že se vrátil?"

"Právě před půl hodinou; zmeškali šťastně vlak, teď jsou doma a večer ho máte v divadle!"

"A co slečinka?"

"Má nahnáno; posílá mne k vám, abyste pro Boha a za celý svět starému nekáp božskou, že je to jeho čamara a že ona vám ji půjčila. A teď musím na Vitásku aby snad naposled nepřišel se svou kobí bradou do divadla a nějak to trulantsky neprošťouch! To víte, starý myslí, že slečinka čamaru krejčímu vrátila a že jí Vitásek teprv zítra přinese. Tak už tedy běžím, ale máte-li tu náhodou nějakého 'slavíka' —"

"Počkej!" zavelel mu Malinský a povstav a přecházel jako Hamlet hrdinskými kroky po špinavé podlaze. "Ano, půjdeš k Vitáskovi, ale s opáchnou vyřezanou: aby dnes jistě a každým způsobem přišel do divadla, dáš mu tuhle vstupenku a řekneš mu, že musí, hned jak přijde, mne vyhledat a nesmí se dřív setkat s Rambousekem, dokud nemluvil se mnou. Rozumíš?"

"Ale když mi slečinka nařídila —"

"Abychom jí pomohli z bryndy a právě proto budeš dělat, jak ti poručím já. Tu máš oronzonáres a tuhle lístek na "kavalerii" a už běž!"

Do Habrové se za Poldou nepoženem, však on to Vitáskovi nák vyřídí, ale nakoukneme do Tončiny komůrky, jak se tam to kotě pěkně do divadla fíntí, ale i na to jsme už tuze pohodlní; my raději takhle uvelebit v hospodě a vytáhnout ještě nákou, než se divadlo naplní. Ale u sklenice klášterského jak ty hodiny letí! Máme nejvyšší čas; divadlo již nabitě a muzikanti spouští. Hned v první lavici pozorujeme páne Rambousekova usmívající se kulatou hlavu s laláškem, v levo od ní rozsáhlé přibuzenstvo Semeničké, v pravo ale panímámu s Toničkou. Tu o-

pona jde vzhůru, Malinský se objeví. Má bílé spodky, bílou vestu, bílý nákrčník, havraní kudrny a krásnou čamaru. Všeobecně 'ah!' nad tou krásou, ale Tonička jako by do ní krve nacedil a panem otcem to škublo; sotva se opona po prvním jednání spale naklonil se k panímámě: "Všimni si Malinského? Ten má pěknou čamaru! Kdo pak mu jí asi šil?" A panímáma totéž povídá Toničce, která ani muk. — Druhé jednání rozesmálo veškeré publikum na celé kolo, i panu otci Rambousekovi už se vykouřila zlost' na Vitásku; chvílemi nemož se zdržeti hlasitého smíchu až se mu oči zalejvaly. "Zpropadený Malinský, ten má nápady a jak mu to sluší!" V tom, co čert nechce: hle, Vitásek tady! A jakoby nic, seká poklony panu otci, panímámě i Toničce, které se dělali mžítka před očima. Byla-li před chvílí jako pivoňka, teď zbledla jako mlynářské plátýnko. Hle, už tatínek hroží Vitáskovi prstem, Vitásek se usmívá — jak spadne opona, jsou v sobě a Pane na nebi! Jestli Vitásek jí ošemetně prozradí...

Boufný potlesk, smích, slávy volání; je po komedii. Vše zvedá se a tlačí ku dveřím. Oh, kéž by jen chtěl někdo toho krejčíka vytlačit! Avšak zrovna ne. On stojí a čeká na pana otce. Tonča trne úzkostí: "Vy jste mi pěkný Matěj! Jděte mi na kolo, ani vás vidět nechci!" vítá ho pan otec. "Já k vůli vám zmeškál vlak, já přišel o slavnost, celý den jste mi zkažil, teď si čamaru nechte; myslíte, že mi nikdo jiný nedovede ušít? Viděl jste, co to měl za krásnou čamaru Malinský na sobě? Hned se ho zeptám, kdo mu šil."

"Kdo mu ji šil?" vzpřimil se usmívající Vitásek jako páv: "Prosím, at' vám poví sám, tamhle vychází."

"Hej, pane Malinský! Prosím, na slovíčko!" Malinský jako na perách a už potfásá panu otci bodrou pravici a na otázku, kdo mu šil tu čamaru, zaklepá Vitáskovi na rameno: "Tuhle ten znamenitý mistr a umělec!"

"Ale špatný muž od slova," zabroukal překvapený pan otec.

"Však i tu se ho musím zastat a bijíc se v prsa doznávám poctivě, že tím pravým, ač bezděčným vinníkem jsem zde skoro já sám. Neboť jak jsem uhlídal vaši rozdělanou čamaru, chtěl jsem míti k dnešnímu večeru také čamaru — a dvěma pánům posloužit zároveň — "Obzvláště když pozamentýr člověku nenese šňůry a tovaryši se, ke všemu ještě sbíral palec" — vpadl Vitásek mezi to.

"No, tentokrát je náš mistr skutečně nevinný," dokládá Malinský tak vřele, že pan otec měkne.

"Až pak zejtra čamaru uhlíáš, tatínku!" přiskočila nyní vzpamatovavší se Tonička, "budeš dojísta s Vitáskem spokojen!"

"Podařila se vám taky tak pěkně, jako tuhle pro pana Malinského?" vyzvídala panímáma, až Vitásek se má co přemahat, aby nepropuk v smích.

"Jedna jako druhá, k nerozeznání!" vpadl rychle Malinský, "jako z jedné litiny!"

"No tak se s ní zejtra přisypete," poddal se konečně na maděru odzbrojený pan otec a popadl zase jako jindy veselé Vitásku pod pažďi, aby si zašli dolů do hostince ještě na pár sklenice, zatím co Tonička potajným stisknutím ruky vděčí Malinskému a nahlas mu lichotí, že hrál dnes roztomile!

Byl jsem stížen revmatismem po 14 roků a nic neždalo se dáti mi nějaké úlevy. Mohl jsem se po celou tu dobu pohybovat, stále však trpě. Zkusil jsem vše, o čem jsem slyšel a konečně bylo mi řečeno zkoušiti Chamberlainův Pain Balm, což jsem učinil a bylo mi okamžitě uleveno a v krátkém čase byl jsem vyléčen. Jsem šťasten, že mohu říci, že se neduh více nevrátil. — Josh. Edgar, Germantown, Cal. Na prodej u všech lékárníků.